

E-podręcznik. Vademecum dla odbiorców kursów e-learningowych

prof. nadzw. dr hab. inż. Janusz Morbitzer

prof. nadzw. dr hab. Marek Walancik

Wprowadzenie

Współczesne czasy charakteryzują się ogromną dynamiką zmian, dotyczących niemal wszystkich aspektów życia – zarówno technologii, jak też kultury, a w dalszej konsekwencji ludzkich zachowań i sposobu myślenia. Światowej sławy polski socjolog prof. Zygmunt Bauman (1915-2017) określił współczesność mianem „płynnej nowoczesności”, podkreślając tym nieustanną zmienność większości obszarów ludzkiej aktywności. Szczególnie spektakularne zmiany dotyczą obszaru techniki i technologii. Niezwykle szybki rozwój narzędzi, przede wszystkim komputerów, telefonów komórkowych (smartfonów) i innych urządzeń elektronicznych, przenikających do przemysłu motoryzacyjnego, lotniczego, zbrojeniowego i artykułów gospodarstwa domowego, a także niezwykle popularnych mediów społecznościowych – by wymienić tylko niektóre obszary – rewolucjonizują nasze życie.

Do niedawna istniały dwa odrębne światy: tradycyjny, „odwieczny” świat analogowy oraz sztucznie wykreowany przez człowieka i bardzo użyteczny świat cyfrowy. Głównie za sprawą przedstawicieli młodego pokolenia te dwa światy zbliżyły się do siebie, a następnie zaczęły się wzajemnie przenikać tak dalece, że powstał świat hybrydowy, integrujący te dwa odrębne byty w jedną całość. Mieszkańcy krajów cywilizacyjnie rozwiniętych są więc dziś obywatelami świata hybrydowego, który można określić jako świat, w którym za pomocą wirtualnych narzędzi kształtujemy oblicze świata realnego. Przykładem może tu być założona w roku 2007 przez prof. Michała Ostrowickiego (posługującego się sieciowym pseudonimem Sidey Myoo) wirtualna uczelnia działająca w środowisku graficznym 3D – Second Life. W roku 2012 w tej wirtualnej uczelni odbył się pierwszy w Polsce egzamin magisterski i doktorski. To, co wydarzyło się w świecie wirtualnym, miało więc realne konsekwencje w realnym świecie, gdyż dyplom magisterski czy doktorski dają realne uprawnienia wykonywania zawodu.

Niezwykle szybki rozwój i przemiany zachodzące wokół nas wymagają od współczesnego człowieka przygotowania do racjonalnego funkcjonowania w tych nowych warunkach. Obejmuje ono przygotowanie merytoryczne oraz psychologiczne. To pierwsze oznacza konieczność opanowania umiejętności uczenia się, które będzie nam towarzyszyć

przez całe życie, to drugie – konieczność akceptacji nieustannych zmian, które stają się codziennością. Słynne stwierdzenie greckiego filozofa Heraklita z Efezu (ok. 540-480 p.n.e.): „Jedyną co jest stałe, to stałe zmiany” nabiera obecnie szczególnego znaczenia. Umiejętność uczenia się w świecie nieustannych zmian jest bowiem jedynym sposobem intelektualnego nadążania za przemianami. Staje się ona jedną z kluczowych kompetencji XXI wieku, stąd można ją określić mianem meta kompetencji. Światowej sławy futurolog Alvin Toffler (1928-2016), autor m.in. jednej z najbardziej znanych książek końca ubiegłego stulecia – „Trzecia fala”, zwracał uwagę na zmianę paradygmatu analfabetyzmu – analfabetami w XXI wieku nie będą ci, którzy nie potrafią czytać i pisać (bo tych jest już niewiele), ale ci, którzy nie potrafią się uczyć, oduczać i uczyć ponownie.

Współczesny człowiek żyje w medialnym świecie. Media, w szczególności Internet, stały się naszym głównym źródłem informacji, a także podstawowym narzędziem globalnej komunikacji, rozrywki, pracy, realizacji usług i edukacji.

Internet jest jednym z największych osiągnięć człowieka. Spośród licznych definicji tego medium przywołajmy tę podstawową, pochodzącą z roku 1993, zawartą w dokumencie RFC 1462 (*request for comments* – zbiór dokumentów opisujących Internet), zatytułowanym „What is the Internet”. Autorzy określają Internet jako zbiór wzajemnie powiązanych trzech warstw:

- technicznej (*a network of networks* – sieć sieci),
- społecznej (*a community of people who use and develop those networks* – użytkownicy tworzący zasoby Internetu i korzystający z nich),
- informacyjnej (*a collection of resources that can be reached from those networks* – zbiór informacji, będący rezultatem medialnej aktywności użytkowników sieci).

Mimo upływu lat i nieustannego rozwoju Internetu definicja ta okazała się na tyle uniwersalna, że zachowała swoją aktualność. Internet jest – i z pewnością pozostanie – zbiorem sieci, zawierających zasoby informacyjne, które tworzą i z których korzystają członkowie danej społeczności. Internauci są zatem istotnym komponentem współczesnego Internetu.

Zbiór informacyjnych zasobów globalnej sieci nieustannie się powiększa, mówimy dziś o informacyjnym zalewie. Z jednej strony, ów informacyjny ocean jest zjawiskiem korzystnym, gdyż oznacza bogatą ofertę dla użytkownika, z drugiej jednak – nadmiar informacji utrudnia efektywne poruszanie się w nim, a przede wszystkim wymaga od użytkownika nowych kompetencji, wśród których najważniejsza jest umiejętność selekcji.

Dzięki takim narzędziom, jak Google czy Wikipedia uzyskaliśmy łatwy i szybki dostęp do ogromnych zbiorów informacji, co radykalnie zmieniło oblicze edukacji. Szkoła i nauczyciele stracili bowiem monopol na przekazywanie wiedzy (a ściślej – informacji, bo – jak wykażemy dalej – wiedza jest nieprzekazywalna), co jest główną przyczyną, dla której współczesna szkoła musi ulec daleko idącym przeobrażeniom. Zmienia się również rola nauczyciela, który w swej tradycyjnie podstawowej funkcji „dostarczyciela wiedzy” staje się coraz mniej przydatny. Należy jednak podkreślić, że demokratyzacja dostępu do informacji, która sprzyja zacieraniu różnic między laikami a ekspertami oraz między uczniami a nauczycielami, ma również swoje negatywne aspekty. Informacja, wbrew silnie zakorzenionym opiniom, nie jest tożsama z wiedzą, jest jedynie jej podstawowym budulcem i stąd jednym z najważniejszych zadań współczesnego nauczyciela jest – obok zadań wychowawczych i kształtowania świata pozytywnych wartości – przygotowanie uczących się do roli architekta wiedzy, który samodzielnie będzie potrafił budować wiedzę z informacyjnych komponentów.

Nowe technologie w połączeniu z bogatymi źródłami informacji czynią współczesną edukację łatwo dostępną dla wszystkich zainteresowanych. Niezbędnym warunkiem jest tu głównie pozytywna motywacja do nauki oraz wspomniana kompetencja uczenia się. Obecnie dzięki nowoczesnym technologiom uczyć się można wszędzie i zawsze, o dowolnej porze i niemal w nieograniczonym zakresie tematycznym. Dużą popularność zyskały takie formy edukacji, jak e-learning (kształcenie na odległość), także w swojej najnowszej formie mobilnej – m-learning, gdyż narzędzia mobilne (np. smartfony) oferują uczącym się osobom terytorialną wolność i nie wymagają ich obecności w konkretnym miejscu o określonej porze. Ze względu na często pożądaną bezpośredni kontakt uczących się z nauczycielem kształcenie na odległość realizowane jest także w wersji b-learning – jest to tzw. *blended learning* (nauczanie mieszane), łączące korzyści oferowane przez kształcenie na odległość z zaletami tradycyjnej edukacji.

Od kilku lat dużym powodzeniem cieszą się również kursy MOOC (ang. *massive open online course*) – Masowe Otwarte Kursy Online. Kursy te pojawiły się w roku 2012. Są to dostępne przez stronę internetową kursy online dla nieograniczonej liczby uczestników, oferujące bogate materiały multimedialne (wykłady wideo, zadania do rozwiązania) oraz interaktywne fora, umożliwiające tworzenie sieci (społeczności) studentów i ich nauczycieli. Kursy MOOC są przełomem w podejściu do nauczania na odległość. Większość z nich jest dostępna w języku angielskim, ale pojawiają się też ich anglojęzyczne wersje z polskimi napisami.

prof. nadzw. dr hab. inż. Janusz Morbitzer

Rozdział 1. Edukacja we współczesnym cyfrowym świecie

1.1. Społeczno-kulturowy kontekst współczesnej edukacji

1.2. Od informacji ku mądrości

W podręczniku dla użytkowników kursów e-learningowych, realizowanych z wykorzystaniem globalnej sieci niezbędne jest przywołanie definicji Internetu. Zadanie to nie jest łatwe, gdyż Internet – ze względu na swoje wielorakie funkcje i bogate możliwości zastosowań – może być postrzegany z rozmaitych perspektyw. Jak pisze w swojej pracy „Metafory Internetu” prof. Marek Hendrykowski Internet to nie tylko globalna sieć, ale też m.in. skrzynka pocztowa hipermarket, publiczna agora, infostrada, pamięć ludzkości, Wielki Brat, cyfrowa biblioteka, czy wieża Babel¹. Wymienione tu metafory odzwierciedlają brak zgodności w postrzeganiu tego szczególnego medium, jakim jest Internet. Warto zatem przywołać jego klasyczną definicję, zawartą w dokumencie RFC 1462 z maja 1993 roku zatytułowanym „What is the Internet?”². Zgodnie z nią Internet to:

- połączone sieci oparte o protokoły TCP/IP (ang. *a network of networks based on the TCP/IP protocols*),
- społeczność, która używa i rozwija tę sieć (ang. *a community of people who use and develop those networks*),
- zbiór zasobów, które tworzą tę sieć (ang. *a collection of resources that can be reached from those networks*).

Na Internet składają się zatem trzy wzajemnie połączone warstwy:

- techniczna (sieć)
- społeczna (użytkownicy)
- informacyjna (zbiór zasobów).

Internet jest więc wspólnym dobrem ludzkości – jest jej wspólnym wytworem i narzędziem do wspólnego użytkowania i dalszego rozwijania. Użytkownik Internetu

¹ M. Hendrykowski: *Metafory Internetu*. Wydaw. Naukowe UAM, Poznań 2005

² RFC (ang. *Request for Comments*) – zbiór dokumentów tekstowych opisujących funkcjonowanie Internetu

powinien mieć jednak świadomość, że „zbiór zasobów” to jedynie informacje, których nie można utożsamiać z wiedzą. Traktowanie Internetu jako źródła wiedzy to jeden z najczęściej popełnianych przez internautów błędów poznawczych. Prowadzi on do złudnego poczucia wiedzy, a nawet mądrości, w sytuacji gdy internauta dysponuje jedynie informacjami, które nie zawsze rozumie i nie potrafi wykorzystać w szerszym kontekście, np. do rozwiązywania konkretnych problemów.

Wiedza od zarania dziejów była wartością bardzo pożądaną, szczególnie – co oczywiste – w obszarze edukacji. Pozwala ona człowiekowi wyjaśniać i interpretować otaczającą go rzeczywistość oraz rozwiązywać istotne problemy. Psychologia określa wiedzę jako system treści odzwierciedlony w pamięci długotrwałej człowieka. Wiedza jest zatem interpretacją wybranych wycinków rzeczywistości zapisaną w umyśle człowieka. W dużym uproszczeniu można przyjąć, że wiedza to to, co zamieszkuje ludzkie umysły.

Na konieczność wyraźnego odróżniania informacji od wiedzy, a tym bardziej mądrości zwracał uwagę np. jeden z największych autorytetów w dziedzinie przemian cywilizacyjnych, amerykański ekonomista Peter Ferdinand Drucker (1909-2005), stwierdzając, że *mądrość i wiedza nie zamieszkują w książkach, programach komputerowych czy w Internecie. Tam są jedynie informacje. Mądrość i wiedza są zawsze ucieleśnione w człowieku, są zdobywane przez uczącą się osobę i przez nią wykorzystywane*³. Wygooglować można zatem jedynie informacje, nie da się natomiast w ten sam sposób pozyskać rozumowania niezbędnego do ich selekcji, kojarzenia faktów i budowania złożonych struktur myślowych.

Zdobywanie wiedzy jest zatem procesem wymagającym aktywnej postawy uczącej się osoby. Takie stanowisko prezentuje bodaj najsilniej szwajcarski epistemolog Jean Piaget (1896-1980) w swojej koncepcji konstruktywizmu rozwojowo-poznawczego, w myśl której wiedza jest aktywnie konstruowana przez uczącą się osobę z docierających do niej informacji⁴. Można tu posłużyć się metaforą, iż uczący się buduje z informacyjnych, zawartych w Internecie cegiełek gmach wiedzy, a w dalszej konsekwencji ewentualnie także i pałac mądrości. Wiedza jest nieprzekazywalna – każdy z nas musi ją sobie zbudować we własnym umyśle. Umiejętność budowania wiedzy, czyli uczenia się z informacji pozyskiwanych z różnych źródeł, a w szczególności ze źródła dziś najszybciej i najłatwiej dostępnego, jakim jest Internet, jest obecnie jedną z najważniejszych, tzw. kluczowych

³ P. F. Drucker, *Spółeczeństwo pokapitalistyczne*, Wydaw. Naukowe PWN S.A., Warszawa 1999, s. 171.

⁴ K. Zdanowicz-Kucharczyk: *Konstruktywizm jako teoria uczenia się*. [W:] *Encyklopedia dzieciństwa*. Dok. elektron.: http://encyklopediadziecinstwa.pl/index.php?title=Konstruktywizm_jako_teoria_uczenia_si%C4%99 [dostęp 8.04.2018]

kompetencji XXI wieku. Ten aspekt funkcjonowania człowieka we współczesnym świecie akcentuje amerykański biznesmen japońskiego pochodzenia, autor wielu poczytnych książek motywacyjnych Robert Kiyosaki (ur. 1947): *W epoce informacyjnej cała nasza wiedza bardzo szybko się dezaktualizuje. To, czego się nauczyłeś, jest ważne, lecz nie aż tak, jak szybkość, z jaką potrafisz się uczyć, zmieniać i przystosowywać do nowych informacji*⁵.

Takie podejście implikuje nową rolę nauczyciela, który powinien wspierać swoich uczniów, by stawali się architektami własnej wiedzy⁶. Stwierdzenie to nabiera szczególnego znaczenia w połączeniu z faktem, że Internet odzwierciedla funkcjonowanie jednej z najważniejszych w obrębie nauk społecznych zasad – zasadę św. Mateusza. Jej istota odwołuje się do znanej z Ewangelii przypowieści o talentach, której konkluzja głosi: *Każdemu bowiem, kto ma, będzie dodane, tak że nadmiar mieć będzie. Temu zaś, kto nie ma, zabiorą nawet to, co ma*⁷. W odniesieniu do Internetu oznacza to, że użytkownik intelektualnie bogaty, a więc mądry będzie lepszym architektem wiedzy – wybierze lepsze „informacyjne cegielki” i zbuduje z nich potężniejszy gmach wiedzy. W jego przypadku Internet będzie narzędziem intelektualnego rozwoju. Użytkownik intelektualnie ubogi, jako marny architekt, nie potrafi wybierać wartościowych informacji, często więc ogranicza się do operacji „kopiuj-wklej”, czym dodatkowo naraża się na problemy natury prawnej. Dla niego Internet będzie narzędziem intelektualnej degradacji.

Nie jest więc poprawnie postawione pytanie, czy Internet jako medium edukacyjne jest dobry czy zły. Złe bądź dobre może być jedynie nasze korzystanie z jego zasobów, a sam Internet jest tu tylko neutralnym narzędziem. Wpływ narzędzi technologii informacyjno-komunikacyjnych, do których należy globalna sieć, na intelektualne funkcjonowanie człowieka zależy głównie od racjonalności wykorzystania tych narzędzi. Trzeba jednak zaznaczyć, że owa racjonalność jest silnie skorelowana z posiadaną przez użytkownika Internetu wiedzą – im będzie ona większa, tym łatwiej jest włączyć nowe, pozyskane z Internetu informacje do zasobu posiadanej już wiedzy. Z tego względu celowe jest budowanie bazy wiedzy w mózgu użytkownika już od najwcześniejszych lat, z różnych źródeł, a w przypadku dzieci – najlepiej w drodze bezpośredniego poznawania rzeczywistości. Niezwykle cennym sposobem powiększania własnego kapitału intelektualnego jest też dialog z innymi

⁵ R. Kiyosaki, S. L. Lechter: *Mądre bogate dziecko*. Instytut Praktycznej Edukacji, Osielsko 2003

⁶ Warto zapoznać się z ciekawą pracą na temat architektury wiedzy: S. Dylak: *Architektura wiedzy w szkole*. Wydaw. Difin, Warszawa 2013

⁷ *Przypowieść o talentach*. Ewangelia wg św. Mateusza, 25, 29-30

ludźmi. Jest to w pełni zgodne ze współczesną wersją konstruktywizmu, jaką jest konstruktywizm społeczny. Człowiek bowiem, jako istota społeczna funkcjonuje i uczy się w interakcji z innymi osobami, a uczenie się nie jest przecież procesem „zamkniętym” w umyśle jednostki. Zachodzi ono w interakcji z innymi osobami, a także w interakcji z konkretnymi sytuacjami, jest również wynikiem oddziaływania kontekstu i kultury, w której wiedza jest rozwijana i wykorzystywana. Konstruktywizm społeczny zakłada, że nową metaforą uczenia się jest uczestnictwo i negocjacja społeczna. Konieczna jest tu kolejna współcześnie ważna kompetencja – umiejętność współpracy i pracy w zespole.

Ostatnia kategoria wymienionego w tytule podrozdziału łańcucha „informacja – wiedza – mądrość” należy współcześnie do najbardziej deficytowych wartości. Stopniową erozję mądrości z naszego życia społeczno-kulturowego sygnalizował już kilkadziesiąt temu brytyjski poeta, filozof, eseista, laureat nagrody Nobla z roku 1948 Thomas Stearns Eliot (1888-1965), który swoje obserwacje i obawy zarazem zawarł w znanej sentencji:

*Gdzie się podziła nasza mądrość,
którą zastąpiła wiedza?
Gdzie się podziła nasza wiedza,
którą zastąpiła informacja?*

Mądrość, którą można rozumieć jako zdolność do podejmowania trafnych decyzji, przynoszących w dłuższej perspektywie pozytywne rezultaty, a także jako umiejętność praktycznego wykorzystywania posiadanej wiedzy i doświadczenia jest dziś wartością niezwykle rzadką i raczej niecenioną. Niestety, także współczesne systemy edukacyjne nie sprzyjają jej kształtowaniu. Żyjemy w warunkach informacyjnego zalewu, nadmiaru rozmaitych bodźców i stąd mądrość można też rozumieć jako zdolność do wyciszenia się, wyizolowania z otaczającego nas zgiełku, do skierowania refleksji ku własnemu wnętrzu, w stronę duchowości. Cisza i samotność sprzyjają mądrości.

Duże znaczenie mądrości w korzystaniu z mediów elektronicznych podkreślał współzałożyciel firmy Apple Steven Paul Jobs (1955-2011), stwierdzając: *Sama technologia się nie liczy. To, co jest ważne, to wiara w to, że ludzie są dobrzy i mądrzy, i że jeśli damy im nowoczesne narzędzia, będą w stanie z nimi czynić prawdziwe cuda.* Tak więc racjonalne wykorzystywanie współczesnych narzędzi technologii informacyjno-komunikacyjnych i pełne odkrycie tkwiącego w nich potencjału edukacyjnego wymaga nie tylko zwykłych umiejętności technicznych, ale synergii wyższych kategorii aksjologicznych.

1.3. Nowa rola nauczyciela w epoce cyfrowej

W szkole epoki cyfrowej potrzebny jest inny nauczyciel. Większość autorów podaje, że ma on być przewodnikiem, partnerem wspierającym ucznia w jego rozwoju. To w zasadzie uniwersalne cechy nauczyciela także sprzed lat, z tym zastrzeżeniem, że nauczyciel nie ma być przewodnikiem po świecie technologii, ale w przestrzeni edukacyjnej. Współczesny nauczyciel w dużej mierze przestaje być dawnym „mędrcom na scenie” (ang. *the sage on the stage*), a coraz częściej staje się „doradcą z boku” (ang. *the guide from the side*). Warto też podkreślić, że dziś, gdy szkoła i nauczyciele stracili monopol na przekazywanie informacji, gdy nauczyciele i uczniowie mają równe szanse i możliwości w dostępie do nich, dobry nauczyciel to nie ten, kto dysponuje większym zasobem informacji, ale ten, który więcej z tych samych informacji rozumie, potrafi je lepiej zinterpretować, ma więcej wątpliwości i refleksji. Współczesny nauczyciel musi też umieć, odpowiadając na pytanie uczniów, powiedzieć „nie wiem”, dodając – jak sugeruje posiadający bardzo dobrą pedagogiczną intuicję fizyk, prof. Łukasz Turski – *Nie wiem, ale się dowiem, najlepiej wspólnie z uczniami*⁸. Bo dzisiejsza szkoła, działająca w warunkach rosnącego zalewu informacyjnego, szybkiego przyrostu wiedzy, któremu towarzyszy odchudzanie programów szkolnych, musi skoncentrować się na meta nauczaniu, czyli nauczaniu o nauczaniu, musi wyposażyć ucznia nie tyle w zestaw szybko dezaktualizującej się wiedzy, co w pakiet umiejętności samodzielnego uczenia się, niezbędny w całożyciowym kształceniu.

Warto podkreślić, że model edukacji, stawiającej sobie za główny cel stwarzanie warunków, a nie samo nauczanie, realizowali tak wielcy naukowcy, jak Albert Einstein (1879-1955) czy współtwórca psychologii humanistycznej Carl Ransom Rogers (1902-1987), którzy najkrótszą charakterystykę swojej działalności dydaktycznej i jednocześnie swoje nauczycielskie *credo* zawarli w stwierdzeniu: *Nigdy niczego nie nauczyłem swoich studentów. Stworzyłem im jedynie warunki, w których mogli się uczyć*⁹. Także współczesny niemiecki neurobiolog – profesor Gerald Hüther z Uniwersytetu Göttingen, współautor książki „Jedes Kind ist hoch begabt” („Każde dziecko jest wybitnie uzdolnione”), nawołuje, by szkoły przekształcić w to, czym zawsze powinny być: *w warsztaty odkrywania i tworzenia, w*

⁸ A. Pezda, P. Cieśliński, *Nie uczmy fizyki, uczmy dzieci*, http://wyborcza.pl/magazyn/1,126959,11838844,Nie_uczmy_fizyki__uczmy_dzieci.html?as=1&startsz=x, [dostęp 8.04.2018].

⁹ Zob. J. Morbitzer, *O medialnym uczniu i nowej szkole – refleksje pedagogiczne*, [w:] *Kapitał ludzki w edukacji*, Monografia nr 9 Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych, red. naukowa L. Pawelski, Wydawca: Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych, Szczecinek 2012, s. 82.

*miejsca, w których potencjał dzieci będzie ciągle odkrywany i rozwijany. Szkoły mają stać się miejscami spotkań i wymiany, w których uczymy się wszyscy razem i jeden od drugiego*¹⁰.

Zgoda na taki model edukacji wymaga przede wszystkim zmiany mentalności nauczycieli. Bardzo trafnie ujął to światowej sławy specjalista w dziedzinie kreatywności i potencjału ludzkiego sir Ken Robinson: *Rewolucja w nauczaniu wymaga trudnego uwolnienia się od idei, które wydają się nam naturalne i niezmiennie, a które krępują rzeczywisty rozwój i dostosowanie edukacji do wyzwań teraźniejszości*¹¹. Porównuje on działania nauczyciela do rolnika, który sieje, pielęgnuje i stwarza warunki, nie mając przy tym gwarancji dobrych plonów, gdyż – zgodnie z jakże piękną maksymą C. Rogersa – *Nie można zmusić ziarna do rozwoju i kiełkowania, można jedynie stworzyć warunki zezwalające na to, aby ziarno rozwinęło wszystkie tkwiące w nim możliwości*¹².

Zmiana roli nauczyciela to zatem odejście od tradycyjnego rozumienia tego pojęcia, w myśl którego nauczycielem jest ten, kto naucza innych ludzi i przyjęcie nowej interpretacji: nauczycielem jest ten, kto wspomaga uczenie się innych ludzi.

Wydaje się, że zadania i znaczenie współczesnego nauczyciela najlepiej oddaje greckie pojęcie „paraklet” (gr. *parakletos* – przywołany na pomoc). Oznacza ono przewodnika, orędownika, obrońcę, dającego dobre rady, zachęcającego, pocieszyciela, ducha prawdy, a także facilitatora – osobę ułatwiającą i pomagającą innym osiągnąć przyjęty cel. Nauczyciel – paraklet doskonale wpisuje się w pogląd jednego z największych pisarzy starożytnej Grecji, filozofa-moralisty Plutarcha z Cheronei (ok. 50-125 n.e.), który trafnie uważał, że „Umysł nie jest naczyniem, które należy napęłnić, lecz ogniem, który trzeba rozniecić”.

1.4. Szkoła na miarę epoki cyfrowej

¹⁰ M. Florkiewicz, *Przebudź się szkoło!* <http://www.edunews.pl/system-edukacji/szkoly/2052-przebudz-sie-szkolo> [dostęp 5.04.2018]

¹¹ M. Kowalczyk, *Zmieńmy model edukacji: z industrialnego na organiczny*, <http://www.edunews.pl/system-edukacji/1469-zmienmy-model-edukacji-z-industrialnego-na-organiczny> [dostęp 5.04.2018].

¹² <http://paidagogosmwse.blogspot.com/p/strona-tytuowa.html> [dostęp 5.04.2018].

Marek Walancik

1.2. Ustalenia terminologiczne

Słownik ważniejszych pojęci e-learnigowych

Przygotowane i zaprezentowane poniżej pojęcia pozwolą Ci na lepszą orientację w procesie przygotowania i korzystania z kursów na platformie w kształceniu e-learnigowym

Czat – to współczesna forma równoczesnej (synchronicznej) komunikacji między dwoma lub kilkoma osobami, np. nauczyciel – uczniowie. Komunikacja może mieć charakter prywatny lub służbowy. Czat jako połączenie może mieć formę audio i wideo.

Forum dyskusyjne - wymiana informacji i poglądów między osobami, uczestnikami kursu, może być przy użyciu przeglądarki internetowej.

Interakcja - utrzymywanie kontaktu między uczniami kursu.

Interaktywność – to sprzężenie zwrotne między uczniem, a materiałem dydaktycznym. Wymusza na uczącym działanie.

Komunikacja asynchroniczna - sposób (metoda) nie wymagająca równoczesnego komunikowania się ze sobą wszystkich uczestników kontaktu.

Komunikacja synchroniczna – sposób (metoda) równoczesnego komunikowania się ze sobą wszystkich uczestników kontaktu.

Kontent- angielski content- oznacza po prostu zawartość lub treść. W przypadku kursu e-learnigowego to materiały stanowiące treść kursu- testy, cieczenia, słownik, linki

Kurs e-learnigowy – to zbiór, zestaw zasobów dydaktycznych, przygotowany sposób logiczny. Pozwala na aktywność ucznia i nauczyciela. Pozwala na zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z danego obszaru tematycznego.

Kurs dedykowany – kurs e-learnigowy opracowany dla konkretnej grupy.

Layout - szablon, wzorzec, stały układ kompozycyjny strony, szablon stron internetowych. Wzorzec wizualny kursu, kolorystyka, grafika, rodzaj czcionki, układ elementów na stronie.

Link – w kursie, w technologii komputerowych, odnośnik którego kliknięcie pozwoli na przeniesienie się do innego miejsca w Internecie (dokumentu, miejsca, pliku).

Logowanie - proces uzyskania dostępu do platformy e-learnigowej. Wymaga na podaniu podaniu identyfikatora użytkownika i hasła uwierzytelniającego.

Wylogowanie - rezygnacja z uzyskanego dostępu do platformy e-learnigowej.

Metoda - jest sposobem postępowania, prowadzącym do rozwiązania danego problemu

Moderacja - kierowanie wypowiedziami, dyskusją np. uczniów na forum dyskusyjnym, czacie

Moderator – osoba prowadząca dyskusję na forum dyskusyjnym, może ich być kilka.

Administrator strony WWW może przydzielić im szczególne uprawnienia np. tworzenia nowych for, edytowania i kasowania wiadomości innych użytkowników, blokownia i innych, zgodnie z obowiązującymi na danym forum regułami postępowania – regulaminem.

Moduł kursu- to jednostka dydaktyczka, etap zajęć. Zawiera w sobie materiały dydaktyczne

Multimedialność – wykorzystanie w kursie wielu form przekazu, dźwięk, obraz, film tekst, zdjęcia.

Netykieta -jest to zbiór zasad kultury obowiązującej wszystkich w Internecie, a w tym na platformie e-learnigowej.

Nick - pseudonim użytkownika forum np. „piękny”. Użytkownicy forum rzadko posługują się imionami czy nazwiskiem.

Platforma – e-learnigowa - to narzędzie informatyczne za pomocą którego realizowane jest kształcenia na odległość.

Podcast - Podcasting, podcast, spolszczone: podkasting, podkast to publikacja dźwiękowa lub filmowa dostępna przez Internet na żądanie. Najczęściej występuje w postaci regularnych odcinków, z zastosowaniem technologii Really Simple Syndication (RSS)

SCORM - (ang. Sharable Content Object Reference Model) to standard (specyfikacja) zapisu danych do e-learningu. Przedstawia sposób komunikacji pomiędzy uczniem, nauczycielem, administratorem, a serwerem.

Wirtualna społeczność-(z ang. virtual community, e-community, online community) – zbiorowość ludzi, której interakcje odbywają się za pośrednictwem Internetu. Możliwość komunikacji z innymi za pomocą Internetu.

Wirtualna tablica - narzędzie do współpracy nauczycieli i uczniów. Pozwala wzbogacić zajęcia poprzez pisanie, rysowanie, umieszczenie i wykonanie grafiki, zdjęć, pokazów multimedialnych, filmów.

Zasób dydaktyczny to baza materiałów *dydaktycznych*. *Plik lub narzędzie zawierające treści w określonej formie udostępnione s słuchaczom na platformie e-learningu w celach edukacyjnych.*

Źródła:

M. Hyla Przewodnik po e-learningu, Wolters – Kluwers Polska, Kraków 2009,

Wielki Słownik Wyrazów Obcych PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.

Słownik Języka Polskiego PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2017.

Słownik Psychologii, The Penguin Dictionary of Psychology, SCHOLAR, Warszawa 2008

